

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Kometen

Citation: Andersen, H. C.: "Kometen", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 126. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid75901/facsimile.pdf> (tilgået 13. marts 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Kometen.

[5]

Og Kometen kom, skinnede med sin Tidkjerne og truede med sit Rils; der blev seet paa den fra det rige Slot, fra det fattige Husus, fra Stiolen paa Gaden og af den Eensomme, der gik hen over den vejse Hede; hver havde sin Tanke derved. ⁵

»Kom og see det Himmelens Tegn! kom og see det pragtfulde Syn!« blev der sagt, og Alle skyndte sig at see.

Men inde i Stuen sad endnu en lille Dreng og hans Moder; Tællyset brændte, og Moder syntes at der var en Høvlpaaen i Lyset; Tællen stod op i Spids og kryllede, det betød, troede hun, at den lille Dreng maatte smart døe, Høvlpaaen vendte jo mod ham.

Det var en gammel Overtro, og den havde hun.

Den lille Dreng skulde just leve mange Aar paa Jorden, leve og see Kometen, naar den efter mere end tresindstyve Aar viste sig igjen.

Den lille Dreng saae ikke Høvlpaaen i Lyset, havde heller ikke Tanke om Kometen, der første Gang i hans Liv skinnede [6] fra Himmel. Han sad med en klinket Spølkumme foran sig; i den var pidsket Sæbenvand, og ned i den dyppede han Hovedet ²⁰ af en lille Kridtpibe, satte saa Stilkken for Munden og blæste Sæbebøbler, små og store; de bævede og svvede med de deligste Couleurer, der skiftede fra Gault til Rødt, Lilla og Blaast,

a Ny kgl. Saml. 2326, 2°. (Kgl. Bibl. Ms. phot. 112, 2° nr. 2). Førsider hvilte ark udkast, 2°, skrivingen mgl. fra 1883 farvesprangt. — Skolemesteren, men ikke Kometen opnører i udkasene Den ny Samson/Vor gamle Skolemester, se s. 246.

k Collin 16, 4° IV: 117. 3 bl. klædte, 4°. Af bl. 3 mgl. største hælded: 223,5 alt Dælligt — 12 Strampe bandt og 26 Tægester — 38 det. Om et fragment f se n. t. 187,6.

r set. IV: 128. 8 bl. 4°, renskrift.

o For Ide og Virkelighed. Et Tidsskrift, udg. af R. Nielsen, Ej. Bjernsen og Rud. Schmidt. 1859 c. 648—47. (Bibl. 922).

A NEH 9-22 s. 6-10 (BIM. 1917).

B EHF 5-74 s. 160-48 m. 3 ill.

2 Og] monowet af streget indledning i a, under hvilken titlen er inddraget. 4 fra Stiolen] ak, fra Stiolen x, af Stiolen O. 6 Himmelens] ak, Himmelens ro. 10 Tællen] Talgen n-O. 19 Spølkummen] Spølkummen[?] a, Spølkummen kr, Spølkum O. 20 den dyppede han] det dyppede han nu krO.

og saa blev det grønt som Skovens Blad, naar Solen skinner gjennem det.

»Gud undt Dig Aar her paa Jorden, saa mange, som de Bobler Du blæser!«

5 »Saa mange, saa mange!« sagde den Lille. »Sæbevandet kan aldri blæses op!« og den Lille blæste Boble paa Boble.

»Der flyver et Aar! der flyver et Aar, ses hvor de flyve!« sagde han ved hver Boble, der løsmede sig og flog. Et Par foer ham lige ind i Øiens; det sved, bændte, han fik Taarer i Øien nene. I hver Boble saae han lagt et Fremtids-Syn, skinnende, glimrende.

»Nu kan man see Kometen!« raabte Naboerne. »Kom dog ud; sid ikke derinde!«

Og Moder tog den Lille ved Haanden; han maatte lægge 15 Kridtpiben, slippe Legtsjæt med Sæbeboblerne; Kometen var der.

Og den Lille saae den lysende Ildkugle med den strælende Hals; Nogle sagde, at den viste sig tre Alen lang, Andre, at den var Millioner Alen; man seer saa forsikjelligt.

»Børn og Børnebørn kunne være døde før den viser sig 20 igjen!« sagde Folk.

25 De Fleste af dem, som sagde det, var ogsaa døde og borte, da den efter viste sig; men den lille Dreng, for hvem Høvlspa- nen stod i Lyset og Moderen troede om: »han dør snart!« han levede endnu, var gammel og hvidhaaret. »Hvide Haar er Alderenes Blomster!« siger Ordsproget, og han havde mange af de Blomster; han var nu en gammel Skolemester.

Skolebørnene sagde, at han var saa klog, vidste saa Meget, kjendte Historie, Geographi og hvad man veed om Himmel- legemerne.

30 »Alt kommer igjen!« sagde han; »bid bare Marke i Personer og Begivenheder og I skulle kjende, at de altid komme igjen, i anden Kjole, i andet Land.«

Og Skolemester havde da fortalt om *Vilhelm Tell*, der maatte skyde et Åbde af sin Søns Hoved, men før han udskjæd Pilen, 35 gjemte han paa sit Bryst en anden Pil til at skyde i Brystet paa

2 gjennem a, gjennem k, igjenom r0. 7 der) *fremhævet* kr0, ikke i A. 8 Par-16 den stræ-] på overhæftning i k, bagpå findes overskrift og 5 lin- test, hvilket kan holdes I. 9 ind i] i a-0, men ind tilstæt i hele k. 10 skinnende] skinnende) ej! A. 17 den (z. gg.) det kr0, man r. t. den k. 18 A(u)n) ak, r. t. Miles k, Miles overstreget men gentager r, Alen O. 24 er Alderens) ak, ere Aldrens r0. 28 Himmelie,) k, Historie og r0. - Himmellegemerne] k, Himmellegemer r, himmelske Legemer O. 31 igjen) igjen; der kan ligge hundred Aar imellem, mange hundred Aar, men saa have vi Personerne igjen k; andetsteds i texten a, ikke r0.

den onde *Gessler*. Det var i *Schweiz* det skete, men mange Aar fornd skete det Samme i *Danmark* med *Palntoke*; han maatte ogsaa skyde et Æble af sin Søns Hoved og gjemte som *Tell* en Pil til at henvne sig med; og for mere end tusinde Aar længere tilbage, blev nedskrevet den samme Historie som hændet i *Ægypten*; det Samme kommer igjen ligesom Kometerne, de fare hen, blive borte og komme igjen.

Og han talte om *Kometen*, som var i Vente, *Kometen*, han havde seet som lille Dreng. Skolemester vidste om Hinnumel- legemerne, tænkte over dem, men glemte derfor ikke Historie og Geographi.

Sin Have havde han anlagt i Skikkelse af et Danmarks Land- [8] kort. Her stode Urter og Blomster, som de bedst høre hjemme i Landets forskjellige Egne. »Hent mig Ærter!« sagde han, og saa gik man til det Bed, der forestillede *Lolland*. »Hent mig 15 Boghvede!« og saa gik man til *Langsland*. Den deilige blaue Entian og Porsurten vare at finde oppe paa *Skagen*, den glind-sende Christtjørn ovre ved *Silkeborg*. Byerne selv vare antydede ved Postamenter. Her stod *St. Knud* med Lindormen, det betød *Odense*. *Absalon* med Bispestav betød *Sorø*; det lille Fartøj 20 med Aarer var Mærke for, at her laae Byen *Aarkhus*. Af Skolemesters Have lærte man godt Danmarks Landkort; men man maatte jo først bekæres af ham, og det var saa formådligt.

Nu var *Kometen* i Vente, og om den fortalte han og hvad Folk i gamle Dage, da den sidst var her, havde sagt og gjort. 25 »Komet-Aaret er et godt Viin-Aar,« sagde han, »man kan spæde Vinen med Vand, det mærkes ikke. Viinhandlerne skulle holde saa meget af Komet-Aar.«

Luften stod rued Skyer hele fjorten Nætter og Dage, *Kometen* kunde ikke sees, men den var der. 30

Den gamle Skolemester sad i sit lille Kammer tæt op til Skolestuen. Det bornholmske Uhr fra hans Forældres Tid stod i Kroen, de tunge Blylodder hverken løftedes eller sank, Perpendikelen rørte sig ikke; den lille Gjøg, som forдум kom frem og kikkede Klokkeslettet, havde i flere Aar siddet taus bag lukket 35 Læge; Alt var stumt og stille derinde, Uhret gik ikke mere. Men det gamle Claveer tæt ved, ogsaa fra Forældrenes Tid, havde Liv endnu, Straengene kunde klinke, rigtignok lidt hæst, [9] klinke en heel Menneskealders Melodier. Den gamle Mand erindrede derved saa Meget, baade Glædeligt og Bedrøveligt, i 40

1 *Gessler* kr.0. 15 *Lolland* akr. *Laaland* r0. 17 vare] var a.0, men r. i. varc k. 18 ved. 129,5 furvessprængt] overstregt k, men i st. f. overklædnings med ny version er siden rettes frem til sk-niveau. 21 Aarer] akr. Anker 0. 27 12kr. 28 Aar.] ikke.: Aar. 0.

den Række af Aar, fra han som Lille saa Kometen, og til nu den var her igjen. Han huskede hvad Moder havde sagt ved Høvlspaanen i Lyset, han huskede de dæilige Sæbebobler, han blæste; hver var et Leveaar, havde han sagt, hvor skinnende, t hvor farvesprængt! alt Dæiligt og Glædeligt saaet han deri: Barnelege og Ungdomslyst, hele den vide Verden aaben i Sol-skin, og ud i den skulde han i det var Fremtidsbobler. Som gammel Mand fornam han fra Claverets Straengs Melodier fra den svundne Tid: *Eriindringsbobler* med Mindernes Farveskjær; der

10 klang Bedstemoders Strikkevise:

»Vist ingen Amazone
Den første Strømpe bandt.«

Der klang Visen, som Husets gamle Pige havde sunget for ham som Barn:

15 »Her er saa mangen Fare
I Verden gjennemgaae,
For Den, som ung mon være
Og Lidet kan forstaae.«

Nu lgde Melodier fra det første Bal, en Menuet og Molinaski; 20 nu lgde bløde, veemodtsfulde Toner, der kom Taarer i den gamle Mands Øine, nu bruste en Krigsmarsch, nu Psalmesang, nu muntre Toner, Boble paa Boble, som da han som lille Dreng blæste dem af Sæbenvand.

[16] Hans Øine var heftede mod vinduet, en Sky derude paa 25 Himmel gled bort, han saa i den klare Luft *Kometen*, dens skinnende Kjærne, dens lysende Taageslør.

Det var som om han havde seet det den Aften igaar, og dog laaet et helt rigt Menneskeliv imellem den Tid og nu; dengang var han Barn og saae i Boblerne *fremadz*, nu viste Boblerne at *tilbagez*. Han følte Barnesind og Barnetro, hans Øine lyste, hans Haand sank ned paa Tangenterne; – det klang som sprang der en Straeng.

»Kom dog og see, Kometen er her!« blev der raabt af Naboerne. »Himmel er saa dæilig klar! kom dog for rigtig at see!« 30 Den gamle Skolemester svarede ikke, han var afsted for rigtig at see; hans Sjæl var afsted paa støtre Bane, i et videre Rum, end *Kometen* gjennemflyver. Og den blev der igjen seet paa fra det rige Slot, fra det fattige Huus, af Stimlen paa Gaeden og af den Ersomme paa den vejlse Hede. Hans Sjæl blev seet paa 35 af Gud og af de kjære Forndgangne, dem, han længtes efter.

13 sunget) sjunget kr0. 17 Den, som] den som kr0. 18 han] kun kr0.
19 lade] lad kr0. 38 af Stimlen] fra Stimmelen kr, af Stimmelen 6, ff. 226, 4.
Under teksten H. C. Andersen kr0.